

ШОЛУ

ЖӘНЕ ҰСЫНЫМДАР

QAZAQSTAN IGF 2024:
ИНТЕРНЕТТИ БАСҚАРУ
ЖӨНІНДЕГІ ЕКІНШІ ҰЛТТЫҚ
ФОРУМ

2024 жылғы 16 қазан

МАЗМҰНЫ

МАҢЫЗДЫ СӘТТЕР	3
ЖАЛПЫ МӘЛІМЕТТЕР	5
Ұйымдастырушылар	5
Серіктестер	5
Бас ақпараттық серіктес	6
Ақпараттық серіктестер	6
ФОРУМНЫҢ АШЫЛУЫ	7
1-СЕССИЯ: ИНТЕРНЕТТИ КӨПЖАҚТЫ БАСҚАРУ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘСІЛІ РЕТІНДЕ	9
1-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	10
2-СЕССИЯ: CYBER SAFE FOR WOMEN	12
2-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	13
3-СЕССИЯ: ЦИФРЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯНЫҢ МАҢЫЗДЫ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ ЦИФРЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМНЫҢ АҚАУЛАРҒА ТӨЗІМДІЛІГІ МЕН ҚАУІПСІЗДІГІ	15
3-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	16
4-СЕССИЯ: БЛОГЕР VS. ЖУРНАЛИСТ: «МАСС-МЕДИА ТУРАЛЫ» ЗАҢ НЕНІ ӨЗГЕРТТІ?» ..	18
4-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	19
5-СЕССИЯ: ҚАЗАҚСТАНДА ИНТЕРНЕТКЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІ ШЕКТЕУ: ҚАЛАЙ ЖҰМЫС ІСТЕЙДІ ЖӘНЕ ОНЫМЕН НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?	21
5-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	22
6-СЕССИЯ: ПАНЕЛЬДІК СЕССИЯ: ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖИ-ДІ ЖАУАПТЫ РЕТТЕУ МҮМКІНДІКТЕРІ	24
6-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	25
7-СЕССИЯ: ПАРЛАМЕНТТІК БАСТАМА: ЦИФРЛЫҚ ЗАҢНАМАНЫ КОДИФИКАЦИЯЛАУ	27
8-СЕССИЯ: ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКА ҮШІН ЦИФРЛЫҚ КӘСІПТЕРДІ ДАЙЫНДАУ	30
8-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	31
9-СЕССИЯ: ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ АКТИВТЕРДІ РЕТТЕУ: ИННОВАЦИЯЛАР ҮШІН ҚОЛАЙЛЫ ОРТА ҚҰРУ	33
9-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	34
10-СЕССИЯ: РЕЙ ЦИФРЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАР РЕЙТИНГІ. E-COMMERCE, FINTECH ЖӘНЕ TELECOM СІЯҚТЫ ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗГІ СЕКТОРЛАРЫНДАҒЫ КОМПАНИЯЛАР АРАСЫНДА ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ САҚТАЛУЫН БАҒАЛАУ	35
10-Сессия қорытындысы бойынша ұсынымдар	38
БАСПАСӨЗДЕ ЖАРИЯЛАУ	39
БАҚ-та жариялау	39
КЕЛЕСІ QAZAQSTAN IGF-TI ЖІБЕРІП АЛМАУ ҮШІН БАЙЛАНЫСТА БОЛЫҢЫЗ	43

МАҢЫЗДЫ СӘТТЕР

- Qazaqstan Internet Governance Forum 2024 ұйымдастыру комитеті атынан Форум қатысушыларына, сондай-ақ біздің серіктестеріміз бен бірлескен ұйымдастырушыларға шын жүректен алғысымызды білдіреміз! 2024 жылдың 16 қазанында өткен екінші Qazaqstan IGF форумында біз іс-шараның ең жарқын сәттерімен бөлісетін боламыз.

- Екінші Qazaqstan IGF 2024 форумына 250-ден астам қатысушы және 300-ге жуық онлайн тыңдаушы қатысты, олардың арасында БҰҰ-ның Қазақстандағы миссиясы, Эстонияның Астанадағы елшілігі, Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі, Қазақстан Республикасы Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің Ақпараттық қауіпсіздік комитеті, Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің «Талдау және ақпарат орталығы» Қазақстан, ICANN, RIPE NCC, USAID, қазақстандық ҮЕҰ, бизнес және IT-сектор өкілдері, сондай-ақ халықаралық ұйымдар мен қазақстандық бизнес өкілдері болды.
- Форум аясында азаматтық қоғам, мемлекет, жеке сектор және академияның мүдделі тараптары қатысқан 10 панельдік сессия өткізілді, 44 спикер Интернетке қол жеткізу, БАҚ бостандығы, цифрлық қаржы активтері және ЖИ реттеу мәселелерін талқылады.

- Qazaqstan IGF-нің маңызды оқиғаларының бірі жаһандық IGF Хатшылығының қолдауымен алғашқы парламенттік бастамамызды ұйымдастыру болды. Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары Екатерина Смышляева мен Павел Казанцев, сондай-ақ халықаралық сарапшы Николай Дмитрик цифрлық заңнаманы кодификациялау және Қазақстандағы Цифрлық кодекстің болашағы туралы мазмұнды пікірталас өткізді.
- Сонымен қатар, биылғы жылы БАҚ-та іс-шараны жариялауды едәуір жақсарттық. Қазан айының соңында екінші ұлттық IGF Қазақстанның БАҚ-тарында 31 рет ескертілді!
- Fintech, E-commerce және Telecom секторларындағы онлайн платформаларда Қазақстанда «Цифрлық құқықтарды сақтау рейтингінің 2024» нәтижелері жарияланды. DRCQ заңи фирмасының ғылыми жобасы компаниялардың қоғамдық саясаты мен тәжірибесін цифрлық тұтынушылық құқықтарды сақтау тұрғысынан саралады. 2024 жылдың қорытындысы бойынша: Freedom Bank – «Privacy Compliance» номинациясы, FinTech секторындағы үздік компания; Yandex GO Доставка – E-commerce секторындағы үздік компания; Kcell/Activ – Telecom секторындағы үздік компания.

ЖАЛПЫ МӘЛІМЕТТЕР

Qazaqstan IGF, Біріккен Ұлттар Ұйымының қолдауымен өтетін ғаламдық интернетті басқару форумының (The Internet Governance Forum) бір бөлігі болып табылады. IGF-тің аймақтық және ұлттық бастамалары төрт құрлықтағы 85 елде және 17 аймақта кеңінен таныстырылған.

Qazaqstan IGF – бұл интернетті басқару және киберқауіпсіздікке қатысты көптеген мәселелерді талқылау бойынша мемлекеттік органдар, жеке сектор, азаматтық қоғам және академиялық орта өкілдерінің қатысуымен өтетін интернетті басқару жөніндегі жыл сайынғы бірегей ұлттық форум.

ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛАР:

СЕРІКТЕСТЕР:

БАС АҚПАРАТТЫҚ СЕРІКТЕС:

zakon.kz
НОВОСТИ, КОТОРЫМ ДОВЕРЯЮТ

25 ПАРАГРАФ
ИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ

АҚПАРАТТЫҚ СЕРІКТЕСТЕР:

PROFIT.kz
Все об ИТ в Казахстане

**BLUE
SCREEN**

ERIO.kz
media

КАПИТАЛ
ЦЕНТР ДЕЛОВОЙ ИНФОРМАЦИИ

KOMPRA GROUP

THE TECH

Bizmedia

Optimism.kz
Новости. Интервью. Аналитика

Qazaqpress

exclusive

**COMPLIANCE
HUB**

BES.media

ПАЙДАЛЫ СІЛТЕМЕЛЕР:

QAZAQSTAN IGF
<https://igf.kz>

QAZAQSTAN IGF
ӨРІСТЕРІНЕН ТІКЕЛЕЙ
ЭФИР ЖАЗБАЛАРЫ
<https://www.youtube.com/@IGFQazaqstan/streams>

QAZAQSTAN IGF
ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕ
<https://www.instagram.com/igf.kz>
<https://www.facebook.com/igf.qazaqstan/>
<https://t.me/igfkz>

ФОРУМНЫҢ АШЫЛУЫ

САРКИС ДАРБИНЯН

Форумның ашылуында Eurasian Digital Foundation Бас кеңесшісі Саркис Дарбинян: «Интернетті басқару форумы – ашық алаң, мұнда әркім ойын айтып, Қазақстандағы интернеттің еркін дамуына үлес қоса алады. Егер сіз интернетті басқара алмасаңыз, онда интернет сізді басқарады» деп мәлімдеді.

ВЛАСТИМИЛ САМЕК

БҰҰ-ның Қазақстандағы жаһандық коммуникациялар департаментінің өкілі Властимил Самек: «Интернеттің күрделілігі оны басқаруды қиындатады. Сұрақ – қалай? Басқару адам құқықтарын ескеруі тиіс. Дегенмен, 8 миллиард адамды интернет арқылы біріктіру – бұл үлкен сын» деп атап өтті.

ВААН ОВСЕПЯН

Ваан Овсепян, RIPE NCC қоғамдық саясат пен қоғаммен байланыс жөніндегі аға қызметкері Қазақстан IGF екінші форумының ашылуында: «Интернет қазіргі цифрлық шындықтың қозғаушы күші болып табылады және бізге цифрлық революция дәуіріне қадам жасауға мүмкіндік береді. Көп жағдайда сіз шешім қабылдасыз да, шешімдер сіз үшін қабылданады. Сіздің жұмысыңыз, танысуыңыз, тіпті некені тіркеу секілді маңызды істердің бәрі бүгінде интернет арқылы жүзеге асырылып жатыр. Сондықтан, мен сіздерді Интернетті басқару форумына белсенді қатысуға шақырамын, өйткені бұл тек ұлттық деңгейдегі алаң емес, сонымен қатар сізге өңірлік және халықаралық деңгейде өз пікіріңізді білдіру мүмкіндігін береді» деп атап өтті.

МИХАИЛ АНИСИМОВ

ICANN компаниясының Шығыс Еуропа мен Орталық Азиядағы жаһандық өзара іс-қимыл жөніндегі менеджері мынадай пікір білдірді: «Мені басқару сөзі алаңдатады. Бұл жай ғана батырманы басу емес, ережелерді жасау. Барлығымыз болжамдылықты және ортақ ережелерді түсінуді қалаймыз. Internet Governance Forum – адамдардың ережелерді салыстырып, қандай ережелер қажет екенін және қайсысының түзетілуі керек екенін анықтайтын алаңы. Көпжақты тәсілдің маңыздылығы неде? Интернеттің ұйымдастырылуы өте ерекше. Оның инфрақұрылымының маңызды бөлігін, мысалы, домендік мекенжайларды, тарихи тұрғыдан алғанда, мемлекеттік емес ұйымдар, яғни ICANN, RIPE NCC және IETF секілді сараптама қауымдастықтары басқарды. Әрине, үкімет интернетті басқаруда маңызды рөл атқарады, бірақ тек мемлекеттік басқару интернетті тұрақты дамуы үшін қажетті мүдделердің толықтығын қамтамасыз ете алмайды» деп атап өтті

ЯАП ОРА

Эстония Республикасының Қазақстан Республикасындағы және Орталық Азиядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Форумның бірінші панельдік сессиясында сөйлеген сөзінде Эстонияның интернетті басқару саласындағы тәсілдерімен таныстырды. Ол: «Эстония жаһандық цифрлық трансформацияның пионері ретінде ерте кезеңнен бастап толыққанды цифрлық қоғам құруға қол жеткізді. Енді біз өз тәжірибемізді Қазақстанмен және басқа мемлекеттермен бөлісудеміз. Біздің қазақстандық әріптестеріміз Эстонияның цифрлық трансформация бойынша өткізетін тренингтерінің тиімділігін жоғары бағалады. Қазақстан бүгінгі таңда цифрлық үкіметтің әлемдік рейтингінде көтерілуде, ал Эстония осы рейтингте екінші орында тұр. Біз сіздерді үздік үштікке қосылуға шақырамыз. Эстония интернет технологияларын ашық, қауіпсіз және әрбір пайдаланушы үшін дербес тәсілмен дамытуға тырысады. Алайда, интернетті басқару мәселелерін тек үкімет деңгейінде шешуге болмайды; көпжақты тәсілдің маңызы зор» деді.

РУСЛАН ДАЙЫРБЕКОВ

Eurasian Digital Foundation негізін қалаушы, DRCQ заңи фирмасының Басқарушы серіктесі: «Біздің миссиямыз – әр адамның цифрлық болашағын қамтамасыз ету. Еуразиялық цифрлық қорда біз сенім, технологиялық прогресс және инновациялар негізінде Қазақстанда қауіпсіз цифрлық орта құруға бағытталған жұмысты жалғастырамыз. Бұл миссия интернетті басқару форумының мақсаттарымен тығыз байланысты. Көпжақты тәсілдің маңызы зор, ал біздің ұлттық форумның миссиясы – мемлекеттік органдар, бизнес өкілдері, азаматтық қоғам және академиялық топтардың мүшелерін бір алаңда жинау» деп атап өтті.

1-СЕССИЯ:

ИНТЕРНЕТТИ КӨПЖАҚТЫ БАСҚАРУ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘСІЛІ РЕТІНДЕ

Геосаясаттағы тұрақсыздық жағдайында ашық және еркін Интернетке қол жетімділіктің маңызы артып келеді. Онлайн-кеңістікті реттеудің жаңа ережелері пайда болуда, ал азаматтардың құқықтары мен бизнес мүдделері ЖИ және үлкен деректер негізінде жұмыс істейтін өнімдердің нарыққа шығуымен айтарлықтай әсерленеді. Тек барлық мүдделі тараптардың мүдделерін ескеретін теңгерімді интернет-басқарма ғана Қазақстанда цифрлық адам құқықтарын шектемей, қорғауды қамтамасыз ете алады, сондай-ақ цифрлық экономика мен инновациялардың өсуі үшін қолайлы жағдайлар жасайды.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Властимил Самек

БҰҰ-ның Қазақстандағы жаһандық коммуникациялар департаментінің өкілі

Яап Ора

Эстония Республикасының Қазақстан Республикасындағы және Орталық Азиядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі

Михаил Анисимов

ICANN Шығыс Еуропа мен Орталық Азиядағы жаһандық өзара іс-қимыл жөніндегі менеджері

Руслан Дайырбеков

Eurasian Digital Foundation негізін қалаушы, DRCQ заңи фирмасының басқарушы серіктесі

Модератор:

Саркис Дарбинян

Eurasian Digital Foundation бас кеңесшісі

1-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- БҰҰ-да анықталған тұрақты даму мақсаттары (ТДМ) – ұлттық дамудың, соның ішінде цифрлық кеңістікте дамудың жақсы негізі. Интернетті басқару жөніндегі форумы мұның неліктен маңызды екенін түсінуге көмектеседі.
- Интернет пен цифрлық қызметтер барлығына арналған болуы керек және барлық пайдаланушылар осы ортада өздерін жайлы және қауіпсіз сезінуі керек, сондықтан әлемдік тәжірибеге сүйене отырып, бастапқыда аз ресурстармен де көп нәрсеге қол жеткізуге болады.
- Қазақстан Республикасы мен Біріккен Ұлттар ұйымының ынтымақтастығы үш негізгі тірекке – адамдар, бейбітшілік пен өркендеуге негізделген. БҰҰ-ның Қазақстандағы өкілдігі ТДМ имплементациясына көмектесетін орган болып табылады, алайда әрбір үкімет қазіргі уақытта өзіне ең қолайлы мақсаттарды таңдауда ерікті және мұндай модель тиімділігін дәлелдей алады.
- Тұрақтылық мақсаттарына ғана емес, сонымен бірге бұл тұрақтылықтың, әсіресе цифрлық кеңістіктегі көрінісіне де назар аудару маңызды
- Internet Governance Forum фразасын Internet Responsible Governance Forum-мен толықтыруды қарастырған жөн, яғни интернетті жауапты басқару, өйткені «басқару» әр түрлі болуы мүмкін.
- 2026 жылдың сәуірінен бастап ICANN мемлекеттік, жеке, коммерциялық және коммерциялық емес ұйымдарға .kz домені орнына .almaty сияқты жаңа домендік аймақтарды ашуға өтінім қабылдау мүмкіндігін береді.

- Интернетті тек мемлекет тарапынан басқару цифрлық ортаның ашық, толық және әділ дамуын қамтамасыз ете алмайды; көпжақты тәсілдің қажет екендігін атап өту керек.
- Мемлекеттік емес актерлердің пікірлерін елемеу асығыс шешім болып табылады, себебі бұл тәсіл елеулі тәуекелдерге, атап айтқанда интернеттің техникалық фрагментациясына, дәлірек айтсақ, жеке елдегі интернеттің шамадан тыс егемендігіне әкеледі.
- 2025 жыл – интернетті жаһандық басқару үшін маңызды кезең, өйткені келесі жылы БҰҰ бастамасымен басталған ауқымды құжаттың жаһандық цифрлық шартын ратификациялау күтілуде ол өз кезегінде басқалармен қатар жаһандық және жергілікті деңгейде цифрлық ортаны басқаруға тікелей әсер ететін тараптарды анықтайды.
- Халықаралық құқықтың басымдығы Қазақстан заңнамасында бекітілген және ел барлық жоғары халықаралық стандарттарды сақтауға тырысады, бірақ сонымен бірге интернетті басқаруға ұлттық көзқарасты қалыптастыру кезінде ұлттық күн тәртібінен дәл осы көпжақты тәсілді алып тастамау ұсынылады.
- Мемлекеттің рөлі осы технологияларды пайдаланушылардың цифрлық құқықтарын қорғай отырып, интернет-технологияларды дамытуға жағдай жасауға жауапты.
- Мемлекеттің интернетті басқару тәсілдері туралы деректердің ашықтығы мәселесі әлі де өзекті, және бұл ақпарат әрдайым халыққа түсінікті түрде ұсынылмайды, сондықтан осы тетіктердің ашықтығын арттыру ұсынылады.
- Қоғам интернетті басқару мәселелерінде мемлекеттің іргелі және тең құқықты серіктесі болуға тиіс.

2-СЕССИЯ:

CYBER SAFE FOR WOMEN

Сессияның мақсаты Қазақстандағы әйелдердің цифрлық әлемдегі трендтер, цифрлық қауіпсіздік және цифрлық гигиена туралы хабардарлығын арттыру болды. Сондай-ақ цифрлық зорлық-зомбылықтың алдын алу әдістері және онлайн-қатерлерден (кибербуллинг, онлайн сталкинг, онлайн бопсалау, фишинг, деректердің жылыстауы және т.б.) қорғау үшін құралдарды қолдану талқыланды. Сондай-ақ, отбасы тақырыптары және интернетте қауіпсіз орта құру, сондай-ақ интернетте балаларды мемлекеттік қорғау шаралары да қамтылды. Сонымен қатар, сессияға қатысушылар қазақстандық әйелдердің бизнестегі рөлін талқылады.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Азиза Шужеева

«TechnoWoman» КЕҰ Басқарма Төрағасы, «Цифрлық трансформация» ҚҚ негізін қалаушы

Жанаргүл Әбдірахманова

«TechnoWomen» КЕҰ көшбасшысы, СІО МВА, ҚР АҚБЖ сарапшы аудиторы, «МТК» АҚ Директорлар кеңесінің тәуелсіз директоры

Диана Бакбергенова

«TechnoWoman» КЕҰ мүшесі, PR & Media Продюсер, artgala.kz платформасының негізін қалаушы

Александра Шин

«TechnoWoman» КЕҰ мүшесі, SMS-Consult дамыту жөніндегі директор, No Code Solutions негізін қалаушы

Алина Абдрахманова

«TechnoWoman» КЕҰ мүшесі, YASSA Халықаралық бизнес институтының негізін қалаушы, ҚР Президенті жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның мүшесі

Марина Буканова

Азия-Софт компаниясының бас директоры, құрылтайшысы. Chamberlain education жылқылармен бизнесін оқыту орталығының директоры, бизнес жаттықтырушысы, коуч. Қазақстандағы HorseDream GmbH лицензияланған серіктесі және ресми өкілі.

Модератор:

Анна Осипова

«TechnoWoman» КЕҰ көшбасшысы, «Аутсорсингте бизнес негізін қалаушылар қауымдастығы» со-founder, NURIS Назарабаев Университетінің бизнес-инкубаторының дәріскері және қазылар алқасының мүшесі

2-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Интернеттегі қылмыстар мен цифрлық зорлық-зомбылықтың жағдайы қазіргі таңда бұрынғыдан да күрделі. Цифрлық зорлық-зомбылықтың не екенін және оған қалай қарсы тұруға болатынын нақты түсіну қажет.
- Бүгінгі таңда Қазақстанда кибербуллинг пен интернеттегі қудалау үшін қылмыстық жауапкершілік тек кәмелетке толмаған балаларға қатысты қарастырылған, бірақ ересектердің де цифрлық зорлық-зомбылыққа жиі ұшырайтынын ескермеуге болмайды.
- Алайда, мемлекет жаңа сын-тегеуріндерге жауап беріп, құқықтық қорғауды қалыптастыруда, алайда азаматтар интернетте қырағы болуы, цифрлық гигиена негіздерін меңгеруі және өздерінің дербес деректерін қорғай білуі қажет.
- Киберқауіпсіздік – бұл әйелдер үшін табысты мансап құруға мүмкіндік беретін өсіп келе жатқан ІТ секторы.
- Әлеуметтік желілерде жариялаған нәрселеріңізге жауапкершілікпен қарау маңызды: орналасқан жеріңізді анықтайтын фотосуреттерді жарияламау немесе суреттің геолокациясын тек кетіп қалғаннан кейін көрсету керек.

- Сандық гигиена дағдыларын меңгеріп, осы білімді туыстарыңызбен, достарыңызбен бөлісуді ұмытпаңыз.
- Интернеттегі, әсіресе блогерлердің жарнамаларына соқыр сенбеу керек, әрдайым аккаунттардың түпнұсқалығын тексеріп, шолулар мен сатушылардың рейтингтерін қарастыру қажет.
- Интернет ортасында дипфектермен күресудің сенімді әдісін ойластыру маңызды.
- Интернеттегі кез келген ақпаратқа сыни тұрғыдан қарау керек.
- Ата-аналар мен балалар арасында онлайн кеңістіктегі контент туралы, сондай-ақ теріс әсерлер туралы ақылға қонымды диалог орнату қажет.
- Ақпараттық технологиялар барлық ыңғайлылығымен бірге бүгінгі қажеттілікпен баланың нақты шынайылығын алмастырмауы керек, өйткені құрдастарымен қарым-қатынас, үйірмелерге қатысу мен спортпен шұғылдану, туыстарымен және достарымен қарым-қатынас баланың күшті эмоционалды зиятты қалыптастыруға көмектеседі.
- Әлемдік статистикаға сәйкес, 8–12 жас аралығындағы балалардың 60%-ы онлайн тәуекелдермен бетпе-бет келеді. Қазақстанда 2023 жылы жасөспірімдердің 28,5%-ы цифрлық зорлық-зомбылыққа ұшырағаны туралы деректер алынды. Сондықтан балалар үшін цифрлық тәуекелдерді азайтуда мемлекеттің рөлі аса маңызды.
- Сонымен қатар, білім беру осы мәселеде басты рөл атқаруы тиіс, содан кейін ғана реттеуші саясат пен заңнамалық базаға өзгерістер енгізу қажет.
- ҚР Білім және ғылым министрлігі цифрлық гигиена және қауіпсіздік дағдыларын үйрету мақсатында мектептерде курстар енгізуде, бірақ бұл бағдарлама еліміздің барлық мектептерін қамтыған жоқ, сондықтан мектеп бағдарламасының міндетті бөлігі ретінде мұндай бағдарламаларды бүкіл елге кеңейту ұсынылады.
- Микрокредиттік ұйымдар дербес деректеріңізге қол жеткізу үшін, соның ішінде қызметтерін жарнамалайтын SMS-хабарламалар үшін үлкен қаржы жұмсайды. Бұл жағдайда заң бұзылмаса да, ол әлі де жеке өмірге қол сұғу болып саналады, тіпті жеке компаниялар арасында да жаппай SMS жарнамасына көзқарастарды қайта қарау ұсынылады.
- Көбінесе жеке деректердің бұзылуы көбінесе компания қызметкерлерінің немқұрайлылығына байланысты болады, сондықтан, қызметкерлерді пайдаланушылардың жеке деректерімен жұмыс істеуге үйрету қажет.
- Кибербуллинг, цифрлық зорлық-зомбылық сияқты мәселелер бойынша нақты көрініс алу үшін Қазақстанда әлеуметтік зерттеулер мәдениетін арттыру керек.

3-СЕССИЯ:

ЦИФРЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯНЫҢ МАҢЫЗДЫ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ ЦИФРЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМНЫҢ АҚАУЛАРҒА ТӨЗІМДІЛІГІ МЕН ҚАУІПСІЗДІГІ

Интернеттің қауіпсіздігі, тұрақтылығы және ақауларға төзімділігі интернетті басқару жүйесінің барлық мүдделі тараптарының басты міндеті болуы керек. Ғаламдық ресурс бола отырып, интернет қауіпсіз, тұрақты, ақауларға төзімді, сенімді және сенім тудыратын желі болуы керек. Бұл кибершабуылдар, табиғи апаттар, техникалық ақаулар және т.б. сияқты сыртқы қауіптерге қарсы тұру қабілетін білдіреді. Осы және басқа да тақырыптарды осы сессияның спикерлері талқылады.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Амангелді Жүкенов

ҚР ЦДИАӨМ ақпараттық қауіпсіздік комитеті
төрағасының орынбасары

Валерий Зубанов

Қазақстан, Орта Азия және Моңғолиядағы
«Лаборатория Касперского» басқарушы
директоры

Ваан Овсепян

RIPE NCC мемлекеттік саясат және
қоғаммен байланыс жөніндегі аға
қызметкері

Модератор:

Саркис Дарбинян

Eurasian Digital Foundation бас
кеңесшісі

3-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Жыл сайын кибершабуылдар саны артып келеді, кешенді киберқорғауды, оның ішінде мемлекеттік құрылымдарды ойластырға жөн.
- Интернет-кеңістікті мониторингілеу және мемлекеттік бақылау кезінде жасанды интеллектті пайдалану мәселесін қазіргі таңда Цифрлық даму министрлігі пысықтап жатыр, себебі бұл мемлекет деңгейінде шешілуі қажет мәселе.
- 2021 жылы ірі компаниялардың ақпараттық жүйелерін бұзудың ең кең таралған әдістерінің бірі брутфорстың негізгі әдісі болды, яғни құпия сөзді қарапайым түрде таңдау, осы себептен кез-келген жерде күрделі құпия сөздерді қолдану ұсынылады.
- 2022 жылы IT жүйелеріндегі бағдарламалық жасақтаманың осалдығын іздеу арқылы бұзу әдісі бірінші орынға шықты. 2023 жылы жағдай шамамен бірдей деңгейде қалды.
- Осылайша, email-спам және фишинг соңғы жылдары өте жекелендірілген және жетілдірілген. Зиянкестердің хаттары ірі компаниялардың ресми хаттары үшін жоғары дәлдікпен ауыстырылады, электрондық поштаны тексеру кезінде мұқият болу керек.
- Сондай ақ интернеттің дамыған киберқауіпсіздігі мен сенімді инфрақұрылымы ғана емес маңызды екенін ескерген жөн.
- Қазақстанға әлемнің басқа елдерімен, Еуропамен, Қытаймен, Таяу Шығыспен және т. б. цифрлық байланыстың баламалы, резервтік жолдарына ие болу ұсынылды.

- Интернеттің тұрақтылығына байланысты мәселелерде мемлекеттің ғана емес, тікелей техникалық қоғамдастық пен жеке сектордың қатысуы аса маңызды.
- Сондай-ақ, Қазақстанның әрбір тұрғыны, қалада немесе шалғайдағы ауылдық аймақтарда тұратынына қарамастан, интернеттің техникалық құрылымын (талшықты-оптикалық, кабельдік магистральдар, базалық станциялар және т.б.) жетілдіру аса маңызды.
- Көбінесе провайдерлерден техникалық инфрақұрылымды түгендеу туралы ашық деректер жоқ. Интернет-провайдерлер қандай жұмыстар жүргізіліп жатқанын және қай жерде өткізілетінін нақты хабарлауы керек.

4-СЕССИЯ:

БЛОГЕР VS. ЖУРНАЛИСТ: «МАСС-МЕДИА ТУРАЛЫ» ЗАҢЫ НЕНІ ӨЗГЕРТТІ?

Блогерлердің құқықтық мәртебесі мәселесі Қазақстанда ұзақ уақыт бойы өзекті болып келеді. «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» жаңа заң қабылданғанға дейін интернет-ресурстар БАҚ-қа теңестірілді. Жаңа заңның енгізілуі қандай өзгерістер әкелді? «Онлайн платформа және онлайн жарнама туралы» заңның реттеу аясында қандай мәселелер қарастырылды? Спикерлер онлайн-платформаларды бақылаудың жаңа негіздерін талқылап, блогерлер мен журналистер арасында құқықтық контексте теңдік белгісін қою мүмкіндігіне назар аударды.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Анна Мельникова

BlueScreen.kz интернет-басылымның жетекшісі

Михаил Комиссаров

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің «талдау және ақпарат орталығы» РМҚ директоры

Серікжан Мәулетбай

СЕО, BES.media қоғамдық-саяси іскерлік басылымының негізін қалаушы және бас редакторы

Асхат Ниязов

Журналист, «Обожаю» youtube арнасының авторы

Модератор:

Гүлмира Біржанова

«Правовой Медиа Центр» ҚҚ тең құрылтайшысы

4-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Қазақстанда мониторинг дәстүрлі БАҚ-қа да, онлайн-платформаларда орналастырылатын контентке де жүргізіледі. Бұл мониторинг 40-тан астам түрлі бұзушылық негіздері бойынша жүзеге асырылады.
- «Онлайн платформалар және онлайн жарнама туралы» заңға сәйкес, Қазақстанда қызмет ететін әрбір онлайн-платформада заңды өкіл тағайындалуы тиіс, алайда, заңды өкілдің Қазақстан аумағында болуы міндетті емес; байланыс тұлғасының функцияларын орындау жеткілікті.
- Әлеуметтік желілер мен бейне платформаларда үлкен ақпараттық арналарды жүргізетін блогерлер мен инфлюенсерлердің бұқаралық ақпарат құралдары ретінде тіркелуі керек пе, әлде егер олар бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері болса, бұл оларға қандай артықшылықтар мен міндеттер беретіні туралы толық түсінік жоқ. Осы саладағы құқықтық нормаларды неғұрлым түсінікті және ашық ету қажет.
- Интернетте жалған ақпарат таратуға қатысты заңнаманы және оның жергілікті жерлерде орындалуын үйлестіру қажеттілігі туындайды. ҚК-дағы «жала жабу туралы» баптың болмауы жағдайында кейбір істер әкімшілік кодекске ауыстырылды, бірақ ҚК-да «жалған ақпарат тарату» туралы бап бар. Алайда, ішкі істер органдары кейбір журналистерге қатысты істерін жала жабу фактілері деп жүргізуде.
- Қазіргі уақытта заңнамада белгілі бір алшақтық байқалады. Блогер немесе журналист мәдениет және ақпарат министрлігіне өтініш берген кезде, олар бастапқыда тек БАҚ атауын жібереді, ал бастапқы «кіру» үшін басқа критерийлер жоқ. Министрлік оларды есепке қояды, содан кейін ғана олар белгілі бір критерийлер бойынша жарамды ма, жоқ па, соны анықтайды.

- «Онлайн платформалар және онлайн жарнама туралы» Заңға сәйкес блогерлер өз сайттарында жарнамаларды таңбалауға міндетті. Дегенмен, дәстүрлі БАҚ мұны істеуге міндетті емес. Осыған байланысты спикерлер кейбір блогерлер жарнаманы таңбаламалау үшін БАҚ ретінде тіркеледі деп болжады.
- Сондай-ақ, спикерлер қазіргі таңда министрліктің жарнама мен брендтің жай ғана аталуын қалай ажыратып отырғаны туралы нақты түсінік жоқ екенін атап өтті, мысалы, егер блогерге бренд немесе қызмет шын мәнінде ұнаса, бұл жағдай қалай қаралады?
- Фактчекингті БАҚ пен блогерлердің, сондай-ақ қарапайым азаматтардың этикасына қатысты негізгі элемент деп атауға болады. Шынында да, ақпараттың орасан зор ағынында жалған, тексерілмеген ақпаратты тани білу өте маңызды.
- Қазақстанда цензураға тыйым салынғанына қарамастан, ақылға басымдық беріп, қалағанның бәрін жарияламау қажеттілігі бар. Ақиқат пен ақпараттың эмоционалды реңкі арасындағы теңгерімді сақтау маңызды.
- Журналистер аккредиттеу институтының тиімді жұмыс істемейтіндігін атап өтті. Заң бойынша аккредиттеу жылына бір рет өтсе де, іс жүзінде журналистер бұл процедураны әр ірі іс-шараның алдында бірнеше рет өтуге мәжбүр. Сонымен қатар, Парламентте брифинг өткізіліп жатқандығы туралы журналистер көбінесе хабардар болмайды. Мәдениет және ақпарат министрлігіне бұл процесті неғұрлым ыңғайлы және ашық ету ұсынылады.
- Азаматтар мен БАҚ үшін ақпаратқа қол жеткізу құқығын мемлекеттік органдар толық көлемде қамтамасыз етуі тиіс.

5-СЕССИЯ:

ҚАЗАҚСТАНДА ИНТЕРНЕТКЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІ ШЕКТЕУ: ҚАЛАЙ ЖҰМЫС ІСТЕЙДІ ЖӘНЕ ОНЫМЕН НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?

Сессия интернет-шатдаундар тәжірибесіне қарсы шығатын құқық қорғау ұйымдары коалициясының сарапшыларын, сондай-ақ бұрын Қазақстанда контентті сүзу және интернет-бұғаттау туралы үлкен есеп әзірленген Open Observatory of Network Interference (OONI) өкілдерінің басын қосты. Қатысушылар елдің қазіргі цифрлық ландшафтын, интернетті өшіру жауапкершілігі мәселелерін және осы тәжірибелердің цифрлық құқықтар мен бостандыққа әсерін талқылады. Спикерлер өткен оқиғалардан қандай сабақ алғанын және болашақта мұндай оқиғалардың қайталануын қалай болдырмауға болатынын қарастырды. Сондай-ақ Қазақстанда интернет пен онлайн-контентке қолжетімділікті шектеу үшін қолданылатын техникалық және құқықтық тетіктерді зерделеуге тырысты.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Роман Реймер

Құқық қорғаушы, «Еркіндік қанаты» қоғамдық қорының тең құрылтайшысы

Анастасия Жирмонт

Шығыс Еуропа және Орталық Азия аймағының менеджері, Access Now (онлайн)

Мөлдір Өтегенова

MediaNet Халықаралық журналистика орталығының жоба менеджері

Елизавета Ячmeneва

Аймақтық қауымдастықтардың үйлестірушісі, Open Observatory Network Interference (OONI)

Модератор:

Елжан Қабышев

«Digital Paradigm» қоғамдық қорының негізін қалаушы, «Eurasian Digital Foundation» заңи практикасының басшысы

5-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Интернет-шатдаундар азаматтарға және маңызды қызметтерге орасан зор әсер етуімен байланысты, сондықтан олар халықты бақылау құралы ретінде пайдаланылмауы тиіс.
- Жаппай интернет-шектеулер әлемдегі автократияның айқын маркерлердің біріне айналды.
- Халықаралық құқық қорғау ұйымдарының зерттеулері, керісінше, мұндай шектеулердің зорлық-зомбылықтың өсуіне, сондай-ақ адамның сөз бостандығына, ақпаратқа қол жеткізуге және бейбіт жиналыс бостандығына қатысты негізгі құқықтарды бұзатынын көрсетеді.
- Сыни дағдарыс кезеңдеріндегі жергілікті немесе жаппай шатдаундар кезінде тұрғындар болып жатқан оқиғалар туралы жедел ақпарат ала алмай, көбісі не болып жатқанын көру үшін сыртқа шығып, өмірлеріне қауіп төндіреді.
- Интернетті өшіру қауесеттер мен жалған ақпараттың таралуына ықпал етеді.
- Тіпті қысқа мерзімді шатдаундар айтарлықтай экономикалық зиян келтіреді, интернетті өшіру әртүрлі халықаралық бағалаулар бойынша мемлекетке миллиондаған доллар шығын әкеледі.
- Интернет-шатдаун тәжірибесінен бас тарту ұсынылады, тіпті сайттардың «ақ тізімдерін» қолдану жағдайында да. Азаматтар интернеттің жергілікті өшірілу фактілеріне назар аударып, мұндай жағдайлар туралы жария хабарлау керек; мысалы, мұны shutdown.kz сайтында жасауға болады.

- Құқық қорғау қоғамдастығы 2022 жылы Қазақстанда интернетті толығымен өшіру туралы бұйрықты осы бұйрықты берген тұлғаның лауазымдық өкілеттігін асыра пайдалану ретінде қарастырады.
- 2024 жылғы 6 қазанда Қазақстанда АЭС салу туралы референдум кезінде «Еркіндік қанаты» қоғамдық қорының бақылаушылары Астана қаласында жергілікті интернет-шатдаунның қолданылғанын хабарлады, бұл күні кеңсе қызметкерлері интернет қызметтері мен телефон байланысын пайдалана алмағанын хабарлаған болатын.
- Стратегиялық сот ісін жүргізу халықаралық құқық қорғау қоғамдастығында ұлттық деңгейде ақпарат пен интернетке қол жеткізу құқығын қорғаудың тиімді шарасы болып саналады.
- 2024 жылдың қыркүйегінде Қазақстандағы интернет-цензура бойынша қазақстандық құқық қорғау ұйымдарымен бірлесіп, OONI халықаралық құқық қорғау ұйымының үлкен есебі жарияланды. Есепте Қазақстан азаматтарына медиа-ресурстарға ұзақ уақыт бойы қолжетімділіктің баяулатыла (throttling) жатқаны туралы мәліметтер келтірілген, сондай-ақ, веб-сайттарға қойылған шектеулер TLS-қосылымдарына араласу (MITM-шабуылдары арқылы) арқылы жүзеге асырылғаны анықталған.
- Мүмкіндігінше азаматтардың көпшілігіне OONI-probe қосымшасын орнату ұсынылады. Ол тегін және желідегі веб-сайттардың шектеулер мәніне әртүрлі қысқа тесттерді өткізуге мүмкіндік береді және автоматты режимде өшіру немесе цензура фактілерін тіркейді және аталған кейстерді сайттағы жалпы әлемдік аналитикаға қосады (<https://explorer.ooni.org/ru>).
- Мемлекет интернетті шектеу шаралары мен мониторингіне қатысты неғұрлым ашық саясат жүргізуі тиіс. Бейбіт жиналыс бостандығы, ақпарат іздеу және алу бостандығы, сөз бостандығы бұзылмауы тиіс.

6-СЕССИЯ:

ПАНЕЛЬДІК СЕССИЯ: ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖИ-ДІ ЖАУАПТЫ РЕТТЕУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Екінші панельдік сессия жасанды интеллектті реттеудің құқықтық тетіктерін әзірлеу мен енгізудің өзекті мәселелерін талқылау үшін жетекші сарапшылар мен технологиялық индустрия өкілдерін жинады. Қатысушылар жаһандық үрдістер контекстінде Қазақстан алдында тұрған негізгі сын-қатерлерді қарастырып, инновацияларға ықпал ететін және бір мезгілде азаматтардың құқықтарын қорғауды қамтамасыз ететін ЖИ-ді жауапты және этикалық реттеуді құрудың ықтимал тәсілдерін талқылады. Сондай-ақ, спикерлер халықаралық стандарттар мен басқа елдердің тәжірибесі Қазақстанда да ескерілуі мүмкін екенін атап өтті. Бизнес секторының өкілдері өз кезегінде біздің елімізде ЖИ-технологиялар негізінде жүйелерді әзірлеу белсенді жүргізіліп жатқанын атап өтті. Соның ішінде ЖИ-көмекшілері және киберқауіпсіздікке арналған жетілдірілген ЖИ-әзірлемелері.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Болат Садықұлов

DAR компаниялар тобының басқарушы серіктесі

Смайылов Ерлан

ҚР ЦДИАӨМ Жасанды интеллект және инновацияларды дамыту комитетінің мемлекеттік саясат басқармасының басшысы

Дмитрий Шапошников

Freedom Holding Corp, CISSP, SSCP деректерді қорғау және DPO департаментінің басшысы

Бауыржан Рахметов

Maqsut Narikbayev University
Халықаралық қатынастар ассистент-профессоры, PhD

Модератор:

Руслан Дайырбеков

Eurasian Digital Foundation
негізін қалаушы, Narikbayev заңи фирмасының басқарушы серіктесі

6-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- ЖИ реттеудегі алғашқы сын-қатер – терминнің жалпы қабылданған анықтамасы жоқ, жасанды интеллект деп атайтын нәрсені ешкім нақты анықтай алмайды.
- Мұны ескеру маңызды, өйткені технологияның тым кең спектрін қамтитын ЖИ-ге тым кең анықтама берілсе, мұнда реттеу шамадан тыс болуы мүмкін, бұл өз кезегінде саланың дамуын бәсеңдетеді.
- Керісінше, тым тар анықтама ЖИ технологиясының кейбір аспектілерін қамтымау қаупін тудырады, содан кейін реттеуде олқылық орын алатын болады.
- Екінші сын-қатер – ЖИ дамуының бұрын-соңды болмаған қарқыны. Технологияның даму қарқынын ескере отырып, қазір заңнамалық базаға ілесу өте қиын. Бұл қиындықты әрдайым есте ұстаған жөн және ең болмағанда ЖИ дамуымен бір деңгейде болуға тырысқан жөн.
- Жасанды интеллект «күтпеген біржақтылыққа» ұшырайды, бұл ЖИ белгілі бір деректер жиынтығында оқытылған кезде, ол жауаптарда (мысалы, нәсіл, жыныс, дін және т.б. мәселелерде) біржақты артықшылық бере алады.
- Мемлекет Қазақстанда ЖИ қатаң реттеуге ұмтылмайды, өйткені технология жаңа және инновациялардың дамуына кедергі келтірмеу үшін тепе-теңдікті сақтау қажет.
- Деректердің құпиялылығы мәселесінде ақпаратқа қол жеткізу мен қолжетімділік пен жиналған деректердің қорғалу дәрежесі арасындағы тепе-теңдікті сақтау өте маңызды.

- Деректерді сапалы басқару тәсіліндегі 5 қағида: Жауапкершілік; Қолжетімділік; Қауіпсіздік; Сапа; Құзыреттілік.
- ЖИ технологияларын пайдаланушылар тарапынан деректерді өңдеуге келісім жинау процесін ескеру өте маңызды.
- ЖИ таралуымен кандай да бір мамандық өзектілігін жоғалтады деп қорықпаңыз, өйткені осы жүйелердің өзара әрекеттесуіне және қызмет көрсетуіне байланысты жұмыс үшін басқа, жаңа салалар пайда болады және т. б.
- Қазақстандағы заңда «сезімтал деректер» анықтамасын да қамтуы тиіс, технологиялардың азаматтардың дербес деректеріне әсерін бағалау тетіктері болуы тиіс.

7-СЕССИЯ:

ПАРЛАМЕНТТІК БАСТАМА: ЦИФРЛЫҚ ЗАҢНАМАНЫ КОДИФИКАЦИЯЛАУ

Интернетті басқару жөніндегі жаһандық форумның хатшылығы парламентшілердің интернетті пайдалануға, дамытуға және басқаруға қатысты өзекті мәселелерді талқылауға қатысуын күшейтуге ұмтылады. Бұл міндет үшін интернетке және елдегі жаңа технологияларға әсер ететін Ұлттық бастамаларды тақырыптық талқылау үшін «Парламенттік бастама» сессиясын, оның ішінде ұлттық және өңірлік деңгейлерде өткізу ұсынылды.

Биыл «Парламенттік бастама» алғаш рет Qazaqstan IGF аясында өткізілді. Қазақстан Республикасының Цифрлық кодексі жобасының бастамашылары, ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары Екатерина Смышляева мен Павел Казанцев, сондай-ақ шақырылған халықаралық сарапшы Николай Дмитрик Кодекстің базалық нұсқасының негізгі бағыттарын талқылады.

Екатерина Смышляева:

«Қазақстанда цифрлық заңнама «Цифрландыру туралы» Заң, «Дербес деректер туралы» Заң, «Байланыс туралы» Заң және т.б. сияқты бірқатар іргелі заңдармен ұсынылған. Бұрын мұндай құқықтық актілер цифрлық ортадағы қатынастарды реттеу үшін жеткілікті болған, алайда соңғы уақытта тенденция өзгерістерге ұшырады. Біріншіден, цифрландыру процестері белсенді түрде енгізілуде. Екіншіден, салааралық процестерді жоғарғы деңгейдегі заңдар, яғни кодекстер шеңберінде реттеу қажеттілігі туындады. Сондай-ақ, «цифра» әкімшілік-іс жүргізу кодексіне және Азаматтық кодекске, мысалы, цифрлық активтерді реттеу бөлігінде еніп жатыр. Осылайша, біз құқықтың цифрлық бөлігі салалық заңдар аясында тар болғаны байқалады.

Осы жағдайды ескере отырып, Цифрлық кодексті құру туралы шешім қабылданды. Бастапқы нұсқа тым күрделі болды, 350 анықтамадан тұратын, сондықтан функционалдық байланыстарды орнату қиынға соқты. Мұны түсінгеннен кейін Кодекстің екінші жобалық нұсқасы әзірленді, ол кодификацияланған акт емес, әлдеқайда кең және жалпы сипатқа ие болды, сол қағида бойынша бір кездері ҚР Азаматтық кодексі де жазылған. Осылайша, бүгінгі күні Цифрлық кодекстің осы жалпы бөлігі негізге алынды, ал негізгі бөлігі қазірдің өзінде жұмыс істеп тұрған заңдар деңгейінде қалдыру туралы шешім қабылданды. Мұндай жүйеде біз қазіргі уақытта Цифрлық кодексте жұмыс істеп жатырмыз.

Бұл ретте, жалпы бөліктің драфты сарапшылар қауымдастығы оны бағалап, өз пікірлерін бере алатындай етіп ашық түрде қол жетімді. Сонымен қатар, біз Qazaqstan IGF сияқты ашық алаңдарға қатысамыз, онда Цифрлық кодексті пысықтау мәселелерін де талқылаймыз. Сондықтан, нәтижесінде біз жоғары сапалы және тиімді жұмыс құжатын аламыз деп күтеміз. Қазіргі кезеңде жалпы бөлімде біз, мысалы, машиналық алгоритмге қатысты адамның шешімінің үстемдігі, смарт-келісімшарттарды реттеу, киберқауіпсіздік және т.б. сияқты аспектілерді қарастырдық және сараптамалық қоғамдастықтың сұраныстарын тыңдауға және бағдарлауға дайынбыз».

Павел Казанцев:

«Шын мәнінде, мен 2010–шы жылдары салалық «цифрлық заңдармен» жұмыс істей бастаған заң шығаруда көп жылдық тәжірибесіне ие адам ретінде Қазақстанда цифрлық құқық өте жақсы дамыған деп айта аламын. Енді Цифрлық кодекс осы мозаикалық актілердің барлығын біртұтас, түсінікті құрылымға айналдырады. Бірақ мен сізге дәл айта аламын, біз қазір құқықтық ойдың алдыңғы қатарлы, авангардтық пулында жүрміз».

Николай Дмитрик:

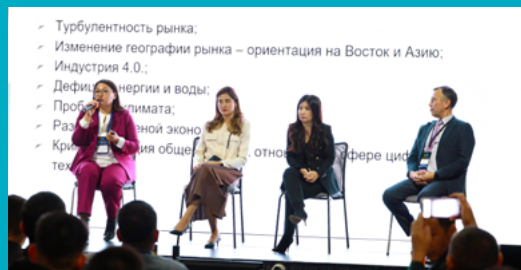
«Кешенді реттеу қажеттілігі белгілі бір салада құқықтық қатынастар пайда болған кезде, бұрын ештеңе болмаған жағдайда және субъектілер арасында тұрақты қарым-қатынастар орнаған кезде туындайды. Өртүрлі субъектілер арасында жиі қақтығыстар орын алғанда, мұндай реттеу одан да маңызды болады. Цифрландыру мәселесінде кешіктірілген реттеу көпшілікті қақтығыстарға әкеледі. Түсінікті және жүйелі кешенді реттеу цифрландыру мен басқа салалардағы қажетті процестерді жылдамдатуға көмектеседі. Қазақстан қазір Кодекстің бір бөлігінде дұрыс бағытта жұмыс істеп жатқанын атап өткім келеді. Кодекстің жобасын GitHub платформасына ашық түрде орналастыруыңыз өте дұрыс шешім, өйткені мұндай құжат компьютерлік бағдарлама ретінде де жазылуы тиіс.»

8-СЕССИЯ:

ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКА ҮШІН ЦИФРЛЫҚ КӘСІПТЕРДІ ДАЙЫНДАУ

Цифрлық экономика жасанды интеллект, блокчейн, заттар интернеті, BigData және т.б. сияқты интернет-технологияларды қолдануға негізделген. Бұл даму мен инновацияның үлкен әлеуетін білдіреді, сонымен қатар студенттерден, жұмысшылардан және кәсіпкерлерден жаңа дағдылар мен құзыреттерді талап етеді. Цифрлық экономикада қандай мамандықтар сұранысқа ие болады? Адамдарды цифрлық ортада жұмыс істеуге қалай үйретуге және қайта даярлауға болады? Жаңа буын мамандарын оқыту үшін қандай ресурстар мен платформалар тартылады? Көрнекті қазақстандық білім беру мекемелерінің Qazaqstan IGF спикерлері сессия аясында осы сұрақтарға жауап беруге тырысты.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Дана Өтеген

Teaching Professor Maqsut Narikbayev
University, CyberLaw School Qazaqstan
үйлестірушісі

Мадина Есиркепова

PhD және AlmaU Саясат және құқық
мектебінің деканы

Эльвира Омурчиева

Қонаев университетінің Стратегиялық
даму, халықаралық байланыстар
және коммерцияландыру жөніндегі
проректоры

Ержан Бимолданов

М. Есболатов атынд. ҚР ИИМ
Алматы академиясы бастығының
орынбасары, полиция полковнигі

Айдос Сәкенов

Астана AIFCAcademy халықаралық
қаржы орталығы академиясының
директоры (онлайн)

Модератор:

Ермек Рүстембек-ұлы

Цифрлық құқық орталығының
басшысы

8-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Университеттерге цифрлық экожүйесі бар «smart-университеттер» моделіне көшу және пәнаралық бағдарламаларды енгізу ұсынылады. Мысалы, құқықтану саласында цифрландыру, экология, финтех және цифрлық тергеу мәселелеріне ерекше назар аудару қажет.
- Цифрлық құзыреттілікті дамыту білім беру мекемелерінің киберқауіпсіздік, блокчейн және жасанды интеллект сияқты цифрлық салаларда жұмыс істеу дағдыларын үйретуге, сондай-ақ студенттерге цифрлық экономиканың тапсырмаларын шешуге арналған концептуалды аппаратты меңгеруге бағытталуы тиіс.
- Цифрландыру ғасырында студенттердің және оқытушылардың бейімделу дағдылары аса маңызды, себебі өзгерістер өте жылдам жүреді.
- Технологияның дамуы жаңа цифрлық кәсіптермен қатар кибер алаяқтық секілді қылмыстың жаңа түрлерін де әкелді, бұл проблема жыл сайын артып келеді. Сондықтан студенттер мен оқытушылардың цифрлық гигиена дағдыларына ие болуы аса маңызды.
- Студенттерге жүйелік ойлау мәдениетін меңгеру, ақпаратты қабылдау, талдау және құрылымдау қабілеті аса маңызды.
- Білім беру процесінің барлық қатысушылары кез-келген нысанда заң бұзушылықтарға мүлдем төзбеуі керек.
- Мамандандырылған оқыту бағдарламаларын енгізуді қарастырған жөн. Мысалы, киберқылмыс, дербес деректерді қорғау, цифрлық тергеу және криптовалюталарды реттеу пәндерін қамтитын «IT-заңгер» немесе заң және IT магистратура бағдарламалары.

- Жұмыс берушілердің жаңа форматтағы мамандарға деген ағымдағы қажеттіліктерін түсіну үшін еңбек нарығымен тұрақты консультациялар өткізу өте маңызды.
- Оқу кезінде студенттердің практикалық құзыреттіліктерін алу туралы ойластырған жөн.
- Сондай-ақ, техникалық мамандықтар бойынша студенттерді жаңа мамандықтарға дайындауға назар аудару керек, мысалы әлеуметтік инженерия және этикалық хакинг.
- Технологияның қарқынды дамуы нормативтік сәйкестік саласындағы білікті мамандарды қажет етеді. Комплаенс курстарына назар аударған жөн, өйткені олар экономиканың жаңа салаларында тәуекелдерді азайту үшін сарапшылар дайындайды.
- ЖОО-ларда «less teaching more learning» тәсілін енгізу ұсынылады, яғни студенттер дәрістерді тыңдаудан гөрі, оқытушының аздаған бағдарлауымен материалды өз бетінше меңгеруі тиіс.
- Университеттер қашықтан тыңдаушыларға арналған онлайн курстар дайындау арқылы өздерінің онлайн бағдарламаларын жетілдіре алады.
- Студенттерге болашақ мансабын сәтті дамыту үшін бастапқыда бәсекелестігі шамалы және тар мамандарға жоғары қажеттілік болатын кез-келген тар мамандықты таңдаған жөн, мысалы, құқықтану бұл IT-криминалист болуы мүмкін.
- Студенттерді жаңа мамандықтарға қабылдау процесін қиындатпау маңызды, студенттер жоғары оқу орындарында жаңа, жоғары мамандандырылған бағыттарды таңдаудан қорықпауы керек.
- Түлектердің ғылыми қызметпен айналысу мүмкіндігі болса, олардың ҒЗТКЖ саласына бару жолын жоспарлаған жөн.

9-СЕССИЯ:

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ АКТИВТЕРДІ РЕТТЕУ: ИННОВАЦИЯЛАР ҮШІН ҚОЛАЙЛЫ ОРТА ҚҰРУ

Криптоиндустрия сарапшылары Qazaqstan IGF 2024-те бизнес, мемлекет және қоғам үшін криптовалюталар мен блокчейн-технологиялар ұсынатын мүмкіндіктер мен тәуекелдер туралы айтып берді. Сондай-ақ Қазақстандағы криптовалюталардың құқықтық мәртебесін және АХҚО юрисдикциясын дамыту тақырыбында талқыланды.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Жали Уәлиев

АХҚО Қаржы қызметтерін реттеу комитетінің
Қаржы технологиялары бөлімінің аға сарапшысы
(онлайн)

Батырбек Омаров

«BlockchainKZ блокчейн технологияларын
әзірлеушілер мен пайдаланушылар
қауымдастығының» президенті

Есенгелді Рахымбеков

«SkyBridge Invest» АҚ Басқарушы директоры

Диас Турдиев

Global Ledger Kazakhstan бизнесті
дамыту жөніндегі басшысы

Модератор:

Саркис Дарбинян

Eurasian Digital Foundation бас
кеңесшісі

9-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Реттегішті әзірлеу және енгізу кезінде сіз нарыққа ашық болу керек. Мысалы, АХҚО ұсынылған актілердің public consultation ашық тыңдауларын өткізеді.
- Реттеудегі «ақ дақтарды» жою ұсынылады. Мысалы, Қазақстандағы р2р-саудасы, сондай-ақ USDT-дегі белгісіз мәртебесі реттелмеген. Нәтижесінде қазақстандықтар р2р-мәмілелер жасағанда немесе USDT сатқанда, олар нақты қылмыстық істерге түседі.
- Криптовалюталардың танымалдығы экспоненциалды түрде өсуде, бірақ көптеген транзакциялар сұр аймақта орналасқан, бұл қаражаттың жоғалуына және аккаунттардың бұғатталуына қауіп төндіреді. Криптоиндустрияның барлық қатысушылары AML провайдерлеріне қандай да бір түрде байланатын AML экожүйесін құру қажет.
- Қаржы нарығында серпінді инновациялар жасау үшін бізге қолжетімді технологияларды және бізге қолжетімді реттеуді пайдалану қажет. Блокчейннің арқасында әлемдегі кез-келген клиентке біз токенизацияланған платформаға шығаратын кез-келген бағалы қағазға қатысу мүмкіндігін жасауға болады.
- АХҚО юрисдикциясы монополияға айналмауы үшін Қазақстанда криптовалюталарды дамыту векторын жүргізу маңызды.
- АХҚО реттеушісінің кеңесі – 2018 жылдан бері жұмыс істеп келе жатқан құмсалғыш шеңберінде АХҚО блокчейн және крипто-активтер саласындағы нарық пен инновацияларды дамытуға жәрдемдесу үшін кез келген жаңа технологиямен кез келген компаниямен жұмыс істеуге дайын.

10–СЕССИЯ:

ЦИФРЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАР РЕЙТИНГІ. E-COMMERCE, FINTECH ЖӘНЕ TELECOM СІЯҚТЫ ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗГІ СЕКТОРЛАРЫНДАҒЫ КОМПАНИЯЛАР АРАСЫНДА ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫНЫҢ САҚТАЛУЫН БАҒАЛАУ

Осы сессия шеңберінде Қазақстанда FinTech, E-commerce және Telecom секторларындағы онлайн платформалармен «Цифрлық құқықтарды сақтау рейтингі 2024» зерттеу жобасының нәтижелері жарияланды.

Digital Rights Rating жобасы 2023 жылы бағаланатын компаниялардың саясаты мен тәжірибесін бағалауға бағытталған тәуелсіз зерттеу жүргізу үшін басталды. Компаниялардың өздері ғана емес, сонымен қатар олардың жеке өнімдері мен қызметтері, соның ішінде мобильді құрылғылардың экожүйелері де қарастырылды. Зерттеу мемлекеттік органдармен қарым-қатынас контекстінде ақпаратты ашуға, адамның цифрлық құқықтарын қорғау стандарттарын сақтауға, сондай-ақ пайдаланушылардың ақпарат бостандығы мен жеке өмірінің құпиялылығын қамтамасыз ету үшін шаралар қабылдауға бағытталған.

Цифрлық құқықтарды сақтау рейтингін (Digital Rights Rating) жыл сайын Digital Rights Center Qazaqstan (DRCQ) заңи фирмасының сарапшылары құрады.

СЕССИЯ СПИКЕРЛЕРІ:

Әлішер Тунгушбаев

General Manager Яндекс Доставка

Әділет Құлпейісов

Freedom Bank ақпараттық қауіпсіздік департаментінің директоры

Руслан Дайырбеков

Eurasian Digital Foundation негізін қалаушы, DRCQ заңи фирмасының директоры

Модератор:

Ержан Сүлейменов

Тәуелсіз медиа кеңесші

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРДЫ САҚТАУ 2024 РЕЙТИНГІНІҢ ЖЕҢІМПАЗДАРЫ:

Freedom Bank

«Privacy Compliance» номинациясы, FinTech секторындағы үздік компания

Yandex GO Доставка

E-commerce секторындағы үздік компания

Kcell/Activ

Telecom секторындағы үздік компания

Зерттелетін Рейтинг сұрақтары үш индикатор бойынша топтастырылды:

- «Корпоративтік басқару»
- «Өзді-өзін таныту және ақпарат бостандығы»
- «Құпиялылық»

«Ranking Digital Rights индикаторларының призмасы арқылы және келтірілген ұсыныстарды сақтай отырып, қарастырылып отырған компаниялар өз қызметтерін қазақстандық digital-нарықта ғана емес, сонымен қатар халықаралық деңгейде де ұсыну мүмкіндігін ашып, өз беделіне сенімді бола алады. Рейтинг компанияларға корпоративтік жауапкершіліктің келесі деңгейіне өтуге және пайдаланушылардың цифрлық құқықтарын сақтау мен қорғау деңгейін арттыру үшін қандай қосымша күш-жігер жұмсау керектігін түсінуге мүмкіндік береді»,

— деп атап өтті DRCQ заңи фирмасының директоры Руслан Дайырбеков.

Компаниялардың адам құқықтарын сақтау жөніндегі қоғамдық ұстанымы мен саясатын зерттеу үшін ұйымдастырушылар компаниялардың ресми веб-сайттарын, бас компаниялардың/компаниялар тобының веб-ресурстарын пайдаланды.

Рейтингті құрудың мақсаты зерттелетін компаниялар үшін пайдаланушылардың цифрлық құқықтарын сақтаудың халықаралық стандарттарын сақтау бойынша нақты қадамдар жасау болып табылады, бұл бірінші кезекте олардың пайдаланушылары тарапынан веб-сервистерге деген адалдық пен сенімділікті арттыруға ықпал ететін болады.

«Цифрлық сервистерді дамыта отырып және деректердің үлкен көлемін пайдалана отырып, біз клиенттің банкпен өзара іс-қимылын айтарлықтай жеңілдетеміз. Бұл ретте біз деректердің үлкен массивтерін өңдеу арқылы олардың қауіпсіз сақталуын қамтамасыз ету біздің басты міндетіміз екенін түсінеміз. Құпиялылықтың жоғары деңгейін сақтау үшін біз маңызды қаржылық және адами ресурстарды инвестициялаймыз және цифрлық құқықтарды сақтаудың халықаралық стандарттарын ұстанамыз. Freedom Bank-тің FinTech секторындағы Privacy Compliance саласындағы үздік компания ретінде танылуы біздің ашықтық пен пайдаланушылардың құқықтарын қорғауға деген ұмтылысымызды көрсетеді»,

— деп атап өтті Freedom Bank Директорлар кеңесінің мүшесі Айдос Жұмағұлов.

10-СЕССИЯ ҚОРЫТЫНДЫСЫ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

- Кез-келген көлемдегі жеке компаниялар үшін олардың қызметінің адам құқықтарына әсерін бағалау процедуралары маңызды.
- Үздік әлемдік стандарттар мен ұлттық заңнаманы сақтау үшін барлық компанияларға Transparency report тұрақты негізде жариялау ұсынылады.
- ЕО-да бүгінде жеке компанияларға олардың алгоритмдік жүйелері мен ақылды ұсыныстар жүйелерінің жұмыс істеу принциптерін ашудың заңнамалық талабы бар, ал Қазақстанда мұндай тәжірибе әлі де қарастырылмаған. Алайда, компанияларға мұндай жүйелердің жұмыс принциптерін пайдаланушылардың жеке өміріне сәйкестіктің жоғары деңгейін көрсету үшін сондай ақ халықаралық стандарттарға сай болу үшін ашық түрде тағайындау ұсынылды.
- Корпоративтік басқару саласындағы жоғары стандарттар саласында компанияларға сәйкестікті нақты көрсету, тіпті БҰҰ-ның Адам құқықтары саласындағы кәсіпкерлік қызметтің нұсқауларынан асып түсу ұсынылады.
- Пайдаланушыларға олардың деректерін мақсатты жарнамада бақылау мүмкіндігін қамтамасыз ету ұсынылады.
- Ашық болу және компаниялардың цифрлық тұтынушылық адам құқықтарын сақтау саласындағы соңғы жетістіктерімен бөлісу мүмкіндігі бар Qazaqstan IGF сияқты форумдарға қатысуға ұмтылу маңызды.
- Адам құқықтары саласындағы көптеген халықаралық стандарттарды сақтайтын компаниялар көбінесе бәсекелестерінен асып түседі.
- Пайдаланушыларға компаниядан деректердің жылыстау фактісі туралы дереу хабарлаңыз.

БАСПАСӨЗДЕ ЖАРИЯЛАУ

Интернетті басқарудың Екінші ұлттық форумы бұқаралық ақпарат құралдарында кеңінен жарияланып, кәсіби қоғамдастықтың да, кең аудиторияның да назарын аударды. Белсенді медиа сүйемелдеудің арқасында форумның негізгі тақырыптары мен талқылаулары сарапшыларды, студенттерді және азаматтық қоғам өкілдерін қоса алғанда, қатысушылардың кең ауқымы үшін қолжетімді болды.

Екінші Qazaqstan IGF жөнінде қазақ және орыс тілдеріндегі телехабарларды, жаңалықтар мақалаларын қоса алғанда, қазақстандық БАҚ-та 31 рет айтылды. Форумда барлығы 26 БАҚ аккредиттелген.

БАҚ-ТА ЖАРИЯЛАУ:

15.10.2024

Inform.kz

Қазақстандағы аса маңызды оқиғалардың анонсы, 16 қазан

<https://www.inform.kz/ru/anons-naibolee-vazhnih-sobitij-v-kazahstane-16-oktyabrya-4af534>

16.10.2024

Bizmedia.kz

Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтуде

https://bizmedia.kz/2024-10-16-v-almaty-prohodit-vtoroj-naczionalnyj-forum-po-upravleniyu-internetom-qazaqstan-igf-2024/?utm_source=smi24

16.10.2024

ictmagazine.kz

Qazaqstan IGF 2024 – Алматыда интернетті басқару жөніндегі Екінші ұлттық форум өтуде

<https://ictmagazine.kz/qazaqstan-igf-2024-v-almaty-prohodit-vtoroj-naczionalnyj-forum-po-upravleniyu-internetom/>

16.10.2024

Optimism.kz

Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтуде

<https://optimism.kz/2024/10/16/v-almaty-prohodit-vtoroj-naczionalnyj-forum-po-upravleniyu-internetom-qazaqstanigf-2024/>

16.10.2024

Alfa.kz

Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтуде

https://alfa.kz/node/12812/v_almati_prohodit_vtoroy_natsionalnyj_forum_po_upravleniyu_internetom_qazaqstan_igf_2024

- 16.10.2024**
Ttjk.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде
<https://ttjk.info/almatyda-qazaqstan-igf-2024-internetti-bas-aru-zh-nindegi-ekinshi-ltty-forum-tude/>
- 16.10.2024**
Dzen.ru
«Цифрлық жетістіктер барлығына қолжетімді болуы тиіс» – Эстонияның Алматыдағы елшісі
<https://dzen.ru/b/Zw9VijwgTAS6TrGF>
- 16.10.2024**
qazaqpress.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде
<https://qazaqpress.kz/2024/10/16/almatyda-qazaqstan-igf-2024-internetti-bas%D2%9Baru-zh%D3%A9nindegi-ekinshi-%D2%B1lty%D2%9B-forum-%D3%A9tude/>
- 16.10.2024**
CMN.kz
(Telegram)
Сенбеңіз – қайта тексеріңіз. Алматыда цифрлық әлемде жүрген әйелдерге кеңестер берілді
<https://web.telegram.org/a/#-1002109930871>
- 16.10.2024**
CMN.kz
(Telegram)
«Цифрлық жетістіктер барлығына қолжетімді болуы тиіс» – Эстонияның Алматыдағы елшісі
<https://t.me/CentralMediaNews/16230>
- 17.10.2024**
Profit.kz
Алматыда екінші Qazaqstan IGF 2024 өтуде
<https://profit.kz/news/68313/V-Almati-prohodit-vtoroj-Qazaqstan-IGF-2024/>
- 17.10.2024**
Exclusive.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтті
<https://exclusive.kz/v-almaty-sostoyalsya-vtoroj-naczionalnyj-forum-po-upravleniyu-internetom-qazaqstan-igf-2024/>
- 17.10.2024**
Exclusive.kz
(Instagram)
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтті
https://www.instagram.com/p/DBN262QgHcy/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA==
- 17.10.2024**
Kapital.kz
Қазақстанда цифрлық активтер нарығы қалай дамуда
<https://kapital.kz/finance/130656/kak-razvivayet-sya-rynok-tsifrovyykh-aktivov-v-kazakhstane.html>
- 17.10.2024**
Respublika.kz
Цифрлық құқықсыздық. Неліктен Қазақстан Интернетке қол жеткізу бойынша тәуекел аймағында
<https://respublika.kz.media/archives/132271>
- 17.10.2024**
SMI24.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтті
https://smi24.kz/ru/news/kontekst-dnya—/v-almaty-sostoyalsyavtoroy-natsionalnyiy-forum-po-upravleniyu-internetom-qazaqstanigf2024-1790130/#google_vignette

- 17.10.2024**
devsday.ru
Алматыда екінші Qazaqstan IGF 2024 өтуде
<https://devsday.ru/news/details/1323157>
- 18.10.2024**
Bes.media
MITM шабуылдар мен цензура: Қазақстанда үкіметтік бұғаттау әдістері ашылды
<https://bes.media/news/mitm-ataki-i-tsenzura-raskriti-metodi-pravitelstvennih-blokirovok-v-kazahstane/>
- 18.10.2024**
Bes.media
(Telegram)
MITM шабуылдар мен цензура: Қазақстанда үкіметтік бұғаттау әдістері ашылды
<https://t.me/bessimptomno/21954>
- 18.10.2024**
Ser-per.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде
<https://ser-per.kz/zhanalyqtar/aimaqta/almatyda-qazaqstan-igf-2024-internetti-baskaru-zhnindegi-ekinshi-lttyk-forum-tude.html>
- 18.10.2024**
Alash.kz
«Цифрлық болашақты қамтамасыз ету»: Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде
<https://alash.kz/kz/article/sifrlyq-bolashaqty-qamtamasyz-etu-almatyda-qazaqstan-igf-2024-internetti-basqaru-jonindegi-ekinshi-ulttyq-forum-otude.html>
- 18.10.2024**
Abaidan.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде
<https://abaidan.kz/kz/categories/koggam/almatyda-qazaqstan-igf-2024-internetty-baskaru-zhonyndegy-ekynshy-ulttyk-forum-otude-2024-10-18?view=yes>
- 18.10.2024**
Karavan.kz
ЖИ болашаққа қадам: заңды уақытында қабылдаймыз ба, әлде қайтадан тірідей тіліп түсеміз бе?
<https://www.caravan.kz/news/shag-v-budushhee-s-ii-primem-zakon-vovremja-ili-snova-budem-rezat-po-zhivomu/>
- 18.10.2024**
Bukara.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде
<https://buqara.kz/ozge/722-almatyda-qazaqstan-igf-2024-internetti-basaru-zhnindegi-ekinshi-ltty-forum-tude.html>
- 18.10.2024**
Zakon.kz
Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару бойынша Екінші ұлттық форум өтті
<https://www.zakon.kz/tekhno/6452937-v-almaty-sostoyalsya-vtoroy-natsionalnyy-forum-po-upravleniyu-internetom-Qazaqstan-IGF-2024.html>
- 18.10.2024**
Qunduz.kz
Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару форумы
<https://qunduzkz.wordpress.com/2024/10/18/qazaqstan-igf-2024-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82%D1%82%D1%96-%D0%B1%D0%B0%D1%81%D2%9B%D0%B0%D1%80%D1%83-%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BC%D1%8B/>

18.10.2024

Kapital.kz

Қазақстан цифрлық даму саласындағы ұлттық мүдделер мен халықаралық ынтымақтастық арасындағы тепе-теңдікті сақтауға ұмтылады

<https://kapital.kz/tehnology/130685/kazakhstan-stremit-sya-sokhranit-balans-mezhdu-natsional-nymi-interesami-i-mezhdunarodnym-sotrudnichestvom-v-sfere-tsifrovogo-razvitiya.html>

18.10.2024

Qazaly.kz

Алматыда Qazaqstan IGF 2024 интернетті басқару жөніндегі екінші ұлттық форум өтуде

<https://qazaly.kz/zanalyk/43965-almatyda-qazaqstan-igf-2024-internet-basaru-zhnndeg-eknsh-ltty-forum-tude.html>

20.10.2024

Zakon.kz

Qazaqstan IGF 2024 аясында Цифрлық кодекс талқыланды

<https://www.zakon.kz/press-relizy/6452973-v-ramkakh-Qazaqstan-IGF-2024-proshlo-obsuzhdenie-tsifrovogo-kodeksa.html>

21.10.2024

exclusive.kz

Кибершабуылдардың басты мақсаты – мемлекеттік мекемелер

<https://exclusive.kz/glavnaya-czel-kiberatak-gosuchrezhdeniya/>

22.10.2024

Заң

Егер сіз интернетті басқара алмасаңыз онда ол сізді басқарады

(материал баспа газетінде шықты)

КЕЛЕСІ QAZAQSTAN IGF-TI ЖІБЕРІП АЛМАУ ҮШІН БАЙЛАНЫСТА БОЛЫҢЫЗ

<https://t.me/igfkz>

<https://www.youtube.com/@IGFQazaqstan/streams>

<https://www.instagram.com/igf.kz/>

<https://www.facebook.com/igf.qazaqstan/>

QAZAQSTAN IGF ҰЙЫМДАСТЫРУ
КОМИТЕТІ: ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ
ИНТЕРНЕТТІ БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ
ҰЛТТЫҚ ФОРУМ

QAZAQSTAN IGF ҮЙЛЕСТІРУШІСІ
ВАДИМ МЕЛЯКОВ

Алматы, Қазақстан, SmArt.Point

М.: +7 (775) 007-81-99

Электрондық мекенжайы: melyakov@ifkz.org